

Akershus Fylkeskommune
Postboks 1200 Sentrum

0107 OSLO

Adm.enhet: Fartøy- og deltakerseksjonen
Saksbehandler: Håvard Holder
Telefon: 97432127
Vår referanse: 17/12338
Deres referanse:
Dato: 12.10.2017

Høring - Deltakerforskriften 2018

Deltakerforskriften for 2018 sendes med dette på høring.

Høringsfrist: Vi ber om at høringsinstansenes merknader til høringen sendes Fiskeridirektoratet innen **20. november 2017**.

Høringen her omfatter følgende tema: Justeringer i landsdelsbindingen, tiltak for å begrense overgangen fra lukket gruppe til åpen gruppe herunder endringer i eierkonstellasjonsregelen i deltakerloven § 5, alternative adgangsreguleringer i fisket etter leppefisk og innføring av et generelt krav om at fartøyeier må være hovedsmann om bord i fartøy som deltar i åpen gruppe. Sistnevnte er gjerne omtalt som forbud mot leieskipper. Samtidig viser vi til at Nærings- og fiskeridepartementet 28.8.2017 har sendt på høring en egen sak om utvidet bruk av leiefartøy i åpen gruppe. Dette temaet vil følgelig ikke bli tatt opp eller diskutert her.

For øvrig legger vi opp til at gjeldende bestemmelser for deltakelse i 2017 vil bli videreført uten realitetsendringer i 2018. Forskriftsteksten her fremgår av J-137-2017:

<http://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-137-2017>

1 TILTAK FOR Å BEGRENSE OVERGANGEN FRA LUKKET TIL ÅPEN GRUPPE I FISKET ETTER TORSK

1.1 Utvikling av deltakelsen i åpen gruppe torsk nord for 62° N

Fiskeridirektoratet har den siste tiden mottatt flere henvendelser om reguleringen av deltakelse i åpen gruppe i fisket etter torsk nord for 62°N. Bakgrunnen for henvendelsene er økt press på kvotegrunnlaget i åpen gruppe fra stadig flere aktører.

For å vurdere hvilke tiltak som kan være hensiktsmessig for å begrense fiskepresset i åpen gruppe har Fiskeridirektoratet utarbeidet flere oversikter som gjelder utviklingen av deltakelsen og det samlede ressursuttaket i det viktigste fiskeriet som har åpen gruppe - kystfisket etter torsk med konvensjonelle redskaper nord for 62 grader N. Oversiktene nedenfor er som følger :

- antall deltakere som i løpet av de seneste årene har deltatt i åpen gruppe
- antall fartøyeiere som har meldt overgang fra åpen til lukket gruppe
- antall fartøyeiere som har meldt overgang fra lukket til åpen gruppe

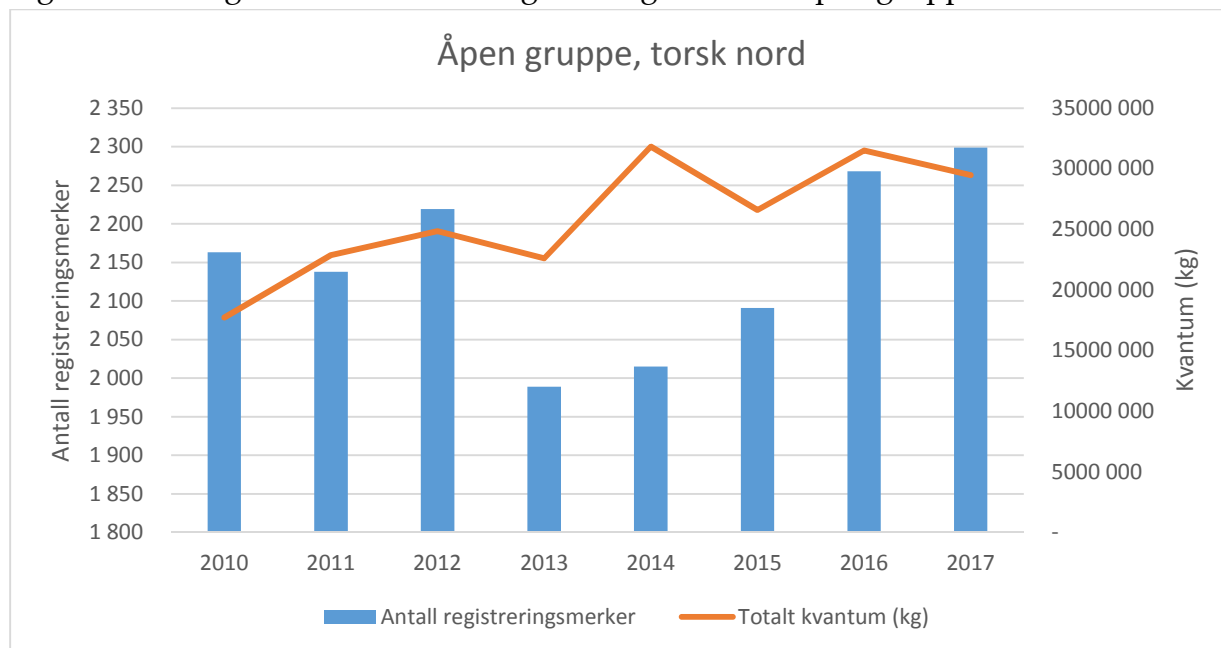
Vi vil understreke at oversiktene her ikke fanger opp om eier av fartøyet eier 50 prosent eller mer av annet fartøy i lukket gruppe jf. deltakerforskriften § 5 første ledd, om eier av fartøyet eier 50 prosent eller mer i annet fartøy i åpen gruppe, jf. deltakerforskriften § 5 annet ledd, eller om eier av fartøyet har startet fiske i lukket gruppe innenfor fiskeriet, og derfor ikke har mulighet for å skifte gruppetilhørighet i løpet av reguleringsåret, deltakerforskriften § 6. Tallgrunnlaget er hentet fra merkeregisteret, konsesjons- og deltakerregisteret og landings- og sluttsedelregisteret pr. 26.9.2017.

1.1.1 Antall deltakere som i løpet av de seneste årene har deltatt i åpen gruppe:

Tabell 1.1.1: Antall registreringsmerker i åpen gruppe siden 2010

Antall registreringsmerker i åpen gruppe siden 2010 (pr 26.9.2017)			
År	Antall	Totalt kvantum (kg)	Gjennomsnittlig kvantum (kg)
2010	2.163	17 709 830	8 188
2011	2.138	22 876 875	10 700
2012	2.219	24 839 421	11 194
2013	1.989	22 613 733	11 369
2014	2.015	31 822 053	15 793
2015	2.091	26 588 434	12 716
2016	2.268	31 504 414	13 891
2017	2.299	29 473 933	12 820

Figur 1.1.1: Diagram over antallet registreringsmerker i åpen gruppe siden 2010:

Kilde: merkeregisteret, konsesjons- og deltakerregisteret og landings- og sluttseddelregisteret pr. 26.9.2017

Figur 1.1.1 og tabell 1.1.1 dekker registreringsmerker som har fisket torsk med konvensjonelle redskap nord for 62N som ikke har/har hatt deltakeradgang og deltatt i lukket gruppe i løpet av året og heller ikke har torsketråttillatelse, seitråttillatelse eller ringnottillatelse (deltakerforskriften § 12). I tillegg er det sjekket at fartøyene heller ikke har konvensjonell havfisketillatelse, snurrevadtillatelse eller seisnurptillatelse.

En feilkilde her er imidlertid at samme fartøy kan ha blitt solgt til en annen eier innenfor samme merkedistrikt i denne perioden. Derfor kan et registreringsmerke representere mer enn en deltaker. En annen feilkilde her er deltakere som har deltatt med mer enn ett merkeregistrert fartøy i perioden. Oversikten gir likevel etter Fiskeridirektoratets oppfatning en god pekepinn på antall deltakere i åpen gruppe og ressursuttaket i perioden.

1.1.2 Oversikt over eiere med overgang fra lukket til åpen gruppe de siste tre år

Tabell 1.1.2: Antall eiere med overgang fra lukket til åpen gruppe, 2014 - 2017

Fylke	Antall eiere med overgang fra lukket til åpen gruppe		
	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Finnmark	4	12	21
Troms	10	10	9
Nordland	12	27	20
Nord-Trøndelag		2	2
Sør-Trøndelag	1	3	4
Møre og Romsdal	7	6	6
Sogn og Fjordane	1	1	
Hordaland			1
Vestfold	1		
Totalt	36	61	63

Tabell 1.1.2 viser eiere som har gått ut av lukket gruppe torsk nord det ene året og fisket torsk med konvensjonelle redskap nord for 62 grader nord i åpen gruppe det neste året.

1.1.3 Oversikt over eiere med overgang fra åpen til lukket gruppe i 2014-2017

Tabell 1.1.3: Antall eiere med overgang fra åpen gruppe torsk det ene året til lukket gruppe torsk det neste året – fylkestilhørighet

Fylke	Antall eiere med overgang fra åpen til lukket gruppe		
	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Finnmark	8	6	7
Troms	6	3	4
Nordland	10	13	20
Nord-Trøndelag	1	1	3
Sør-Trøndelag	3	5	3
Møre og Romsdal	3	3	3
Sogn og Fjordane	1	2	1
Hordaland	2	2	1
Rogaland		1	2
Vest-Agder		1	
Totalt	34	37	44

Også når det gjelder tabell 1.1.3 vil vi bemerke at den gjelder eiere som har fisket torsk med konvensjonelle redskap nord for 62 grader nord i åpen gruppe det ene året og deltatt i lukket gruppe torsk nord det neste året.

1.2 Tiltak – regler som hindrer eller begrenser deltakelse i åpen gruppe etter salg av fartøy fra lukket gruppe

Et av innspillene gjelder innføring av regler som hindrer fartøyeiere å etablere seg i åpen gruppe, etter at de har solgt seg ut av lukket gruppe, jf. deltakerforskriften §§ 43-45. Slike regler kan imidlertid slik vi ser det være problematiske av flere grunner.

Den første problemstillingen gjelder hjemmelsgrunnlaget.

Stortinget vedtok i 2012 en lovfestet rett til deltakelse i åpen gruppe i fisket etter torsk, hyse og sei for alle som bor i et særskilt område som omfatter hele Finnmark og deler av Troms og Nordland, dersom vedkommende står i fiskermanntallet og eier et merkeregistrert fartøy under 11 meter, jf. deltakerloven § 21 fjerde ledd. Denne lovbestemmelsen er et av de sentrale tiltakene i oppfølgingen av Kystfiskeutvalget for Finnmark, og den åpner ikke for unntak.

En forskriftsbestemmelse som innebærer at fartøyeier bosatt i det aktuelle området blir diskvalifisert fra å delta i åpen gruppe på grunn av tidligere deltakelse i lukket gruppe vil da være i strid med ordlyden i lovbestemmelsen. Etter trinnhøydeprinsippet (*Lex Superior*) vil det ikke være åpning for å *forskriftsfeste* en bestemmelse som griper inn i en slik lovfestet rett. Dette gjelder selv om diskvalifiseringen bare gjelder for en periode (karantenetid).

Også en reduksjon i kvotegrunnlaget grunnet tidligere deltakelse i lukket gruppe vil være problematisk da det undergraver den retten man har til å delta i åpen gruppe etter deltakerloven § 21 fjerde ledd.

Samtidig er ikke deltakerloven § 21 fjerde ledd i seg selv til hinder for fastsettelse av en bestemmelse som begrenser adgangen til å delta i åpen gruppe for de som er bosatt utenfor dette særskilte området. Det kan likevel stilles spørsmål ved rimeligheten av å innføre en slik begrensning for bare noen deler av landet.

Videre vil en regel som begrenser overgangen fra lukket til åpen gruppe kunne innebære et betydelig inngrep i næringsfriheten, særlig tatt i betraktning av at

fiskeriregelverket ellers legger til rette for at man kan selge seg ut av lukket gruppe i et fiskeri, jf. deltakerforskriften §§ 43-45. Mot dette kan man naturligvis anføre at det er frivillig for den enkelte fartøyeier å selge seg ut av lukket gruppe.

Vi stiller likevel spørsmål ved om det er rimelig å utestenge fartøyeiere som benytter seg av denne fleksibiliteten i fiskeriregelverket fra åpen gruppe, når alle andre, uavhengig av fiskeribakgrunn, i prinsippet står fritt til å etablere seg i denne gruppen.

I tillegg til det øvrige vil en regel som skal stanse overgang fra lukket til åpen gruppe komplisere regelverket og kreve mer ressursbruk i forvaltningen. Det er i dag ikke noe krav om søknad for å etablere seg i åpen gruppe, og forvaltningen vil derfor i praksis måtte utarbeide en form for oversikt over hvem som i tilfelle vil være diskvalifisert fra åpen gruppe. I hvilken grad ulike eierkombinasjoner i relevante fartøy også skal utelukke oppstart for enkeltpersoner i åpen gruppe må i et slikt tilfelle vurderes, hvilket vil være ganske ressurskrevende.

1.3 Tiltak: Utelukke selskap fra åpen gruppe når selskapet ikke har en majoritetseier

En prinsipiell tilnærming til problemstillingen kunne være innføring av en ordning som forbeholder deltakelse i åpen gruppe med fartøy som enten er eneeiet eller eies av selskap hvor det er én majoritetseier. Alle selskap uten rene majoritetseiere ville i så tilfelle være utelukket fra å delta. Som argument for en slik ordning kan det anføres at det neppe har vært fartøy eid av selskap med tre eller flere andelshavere som er målgruppen for åpen gruppe. De primære målgruppene som åpen gruppe for tiden ivaretar er deltidsfiskere med eget fartøy og heltidsfiskere med eget fartøy.

Vi ber derfor om høringsinstansenes syn på innføring av en ordning hvor det er et vilkår for deltakelse i åpne fiskerier at fartøyet enten eies av en fysisk person fullt ut via et enkeltmannsforetak, eller har eiermajoriteten i et selskap som eier fartøyet. En slik ordning vil ha klare administrative fordeler da håndheving og saksbehandling tilknyttet en slik regel vil bli betydelig enklere hvis de mest kompliserte eierstrukturene her unngås. Et alternativt virkemiddel kan være innskjerping i regelen om eierkonstellasjon, se nærmere gjennomgangen under om dette.

En bestemmelse om dette kan lyde som følger:

«Det er et vilkår for å delta i åpen gruppe i et fiskeri etter denne forskriften at én fysisk person direkte eller indirekte gjennom foretak, innehar mer enn 50 prosent av eierandelene i fartøyet.»

For øvrig må bestemmelsene om eierkonstellasjon korrigeres i tråd med dette.

1.4 Tiltak: Endringer i regelen om eierkonstellasjon i deltakerforskriften § 5

Deltakerforskriften § 5 er i dag til hinder for deltakelse med mer enn ett fartøy i åpen gruppe. Denne regelen omfatter også eierkonstellasjoner jf § 5 tredje ledd.

Begrunnelsen for reglene er å forhindre deltakelse i åpen gruppe fra enkeltaktører eller selskap de har majoritets-eierinteresse i med mer enn ett fartøy.

Ressursgrunnlaget i åpen gruppe i fisket etter torsk og NVG-sild er under høyt press og det er da etter vårt syn betimelig å vurdere om det er behov for presiseringer i disse reglene. I tillegg vil en endring her kunne hindre omgåelse eller utvanning av regelen om at en eier bare kan delta i åpen gruppe med ett fartøy og regelen om at det heller ikke kan deltas i åpen gruppe når man allerede deltar i lukket gruppe.

Situasjon A

Deltakerforskriften er ikke til hinder for at en person A som er eier av et fartøy X i åpen gruppe, også kan ha minoritets-eierandeler i et annet fartøy Y i åpen gruppe. Når fartøy Y kun har én annen medeier B (majoritets-eier) er dette uproblematisk med tanke på fartøy Y sin deltakelse i åpen gruppe. Vi har imidlertid ikke regler som regulerer situasjonen hvor en eier av et fartøy i åpen eller lukket gruppe inngår i konstellasjon av eiere av annet fartøy i åpen gruppe.

Etter vårt syn kan det være formålsjenlig at også disse tilfellene vurderes på bakgrunn av eierkonstellasjonsreglene. Særlig kan det være aktuelt å utvide regelen til å omfatte eierkonstellasjoner hvor vedkommendes fiskers eierandel i annet fartøy er nødvendig for å oppfylle aktivitetskravet i deltakerloven § 6 annet ledd.

Dette kan illustreres med å vise til litt ulike typetilfeller som gjelder situasjonen hvor en aktiv fisker A som står i fiskermanntallet er eier av et fartøy X i åpen gruppe, men også eier en minoritetspost i et annet fartøy Y, hvor selskapet ønsker å delta i åpen gruppe. Dette gjelder både tilfellene hvor aktiv fisker A er eneier av fartøy X eller har

majoritetseierskap i fartøy X – I disse situasjonene er vedkommende uansett for «eier» å regne jf deltakerforskriften § 2 bokstav a, første pkt.

Typetilfelle 1. Fisker A – 49%
Fisker B – 2 %
Annen medeier – 49 %

Typetilfelle 2. Fisker A – 49 %
Fisker B – 49 %
Annen medeier – 2 %

Typetilfelle 3 Fisker A – 2 %
Fisker B – 49 %
Annen Medeier – 49 %

Typetilfelle 4 Fisker A – 49 %
Fisker B – 49 %
Fisker C – 2 %

I typetilfelle 1 til og med 3 er fisker A sin eierpost av avgjørende betydning for at aktivitetskravet er oppfylt for fartøy Y. Etter vårt syn bør derfor situasjon 1, 2 og 3 også være omfattet av en regel som avskjærer deltakelse i åpen gruppe med fartøy Y.

I situasjon 4 er det slik at Fisker B og Fisker C til sammen har eiermajoritet, Fisker A sitt eierskap i fartøy Y er da ikke nødvendig for oppfyllelse av aktivitetskravet i deltakerloven § 6. Det bør da kunne deltas i åpen gruppe med fartøy Y.

Noe av bakgrunnen for at typetilfellene 1-3 bør være omfattet av en regel som avskjærer deltakelse i åpen gruppe med fartøy Y, gjelder situasjonen hvor fisker B i tillegg eier fartøy Z med driftsgrunnlag i åpen gruppe i samme fiskeri. Dersom fisker B eier et slikt fartøy utenom, og reglene videreføres uten endringer, kan altså fisker A og fisker B eie hver sin båt med deltakelse i åpen gruppe, i tillegg til at begge to til sammen utgjør eiermajoritet i et tredje fartøy som også deltar i åpen gruppe.

Høringen her gjelder derfor en endring i eierkonstellasjonsreglene som tar sikte på at det ikke lenger kan deltas i åpen gruppe med båt 3 hvor det er opprettet selskap med

slike eierforhold. Men selv i de tilfellene hvor fisker B ikke eier fartøy utenom, bør denne situasjonen av hensyn til håndheving av reglene også omfattes.

Reglene må anvendes så langt de passer når ovennevnte vurdering gjelder eierskap i to fartøy som skal delta i åpen gruppe og lukket gruppe.

Situasjon B

En videreføring av dette gjelder situasjonen hvor samme fisker inngår i to eller flere ulike eierkonstellasjoner, hvor hver eierkonstellasjon utgjør eiermajoritet i ulike fartøy med formål å delta i åpen gruppe, og samme fiskers eierskap i fartøyene er nødvendig for oppfyllelse av aktivitetskravet etter deltakerloven § 6 annet ledd. Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes syn på om en slik regel er hensiktsmessig, særlig med tanke på om innskjerping av disse reglene er for ressurskrevende og dermed for vanskelig å håndheve for forvaltningen.

Her kan en forskriftsfesting av situasjon A stå på egne ben, eventuelt kombineres med en forskriftsfesting av situasjon B, mens en forskriftsfesting av situasjon B ikke er hensiktsmessig uavhengig av situasjon A.

Vi ber om høringsinstansenes synspunkter på de ovennevnte tiltakene.

Situasjon A kan reguleres ved tilføyelse av et nytt fjerde ledd i § 5 som følger:

«§ 5 (begrensninger i antall fartøy en eier kan delta i fisket med)

Hvis eier av fartøy som deltar i lukket gruppe eier 50 % eller mer i annet fartøy, kan ikke sistnevnte fartøy delta i åpen gruppe i samme fiskeri.

Hvis eier av fartøy som deltar i åpen gruppe eier 50 % eller mer i annet fartøy, kan ikke sistnevnte fartøy delta i åpen gruppe i samme fiskeri.

Hvis ingen enkeltperson alene kan anses som eier av fartøyet, jf. § 2 nr. 1, er det avgjørende etter første og annet ledd om enhver konstellasjon av enkeltpersoner som innehar mer enn 50 % av eierandelene i fartøyet, også innehar mer enn 50 % i det andre fartøyet.

«Når eier av fartøy som deltar i åpen gruppe inngår i konstellasjon av eiere som eier annet fartøy, og eierandelen i eierkonstellasjonen er nødvendig for oppfyllelse av

aktivitetskravet i deltakerloven § 6 annet ledd, kan ikke sistnevnte fartøy delta i åpen gruppe i samme fiskeri.»

Situasjon B kan reguleres ved at det i tillegg inntas et nytt femte ledd i forskriften som følger:

«Når en og samme fysiske eier inngår i to konstellasjoner av eiere som innehar mer enn 50 % av eierandelene i hvert sitt fartøy, og eierskapet til denne fysiske eieren for begge fartøyene er nødvendig for oppfyllelse av aktivitetskravet etter deltakerloven § 6 annet ledd, kan det det bare deltas med ett av de to fartøyene. Reglene gjelder så langt de passer dersom det er tale om eierskap i flere enn to eierkonstellasjoner som innehar mer enn av 50 % av eierandelene i hvert sitt fartøy»

2 INNFØRING AV ET GENERELT KRAV OM AT FARTØYEIER MÅ STÅ OM BORD I ÅPEN GRUPPE

Vi har i dag fire fiskerier hvor det gjelder et krav om at fartøyeier må stå om bord under fisket i åpen gruppe (ofte omtalt som forbud mot leieskipper). Dette dreier seg om fisket etter kongekrabbe, leppefisk, brisling og rognkjeks. Det er åpnet for unntak bl.a. ved sykdom eller politiske verv, men både kravet og unntakene er utformet litt ulikt i de fire fiskeriene.

Vi vil her vurdere om dette kravet bør gjøres gjeldende i alle fiskerier hvor det er åpne grupper. Det viktigste argumentet for å innføre et slikt generelt krav i åpen gruppe er å hindre at fartøyeier kan omgå forbudet mot å fiske mer enn en kvote, ved både å fiske kvote med egen båt og indirekte fiske kvote som leieskipper på annens båt. Sagt med andre ord vil dette kunne medføre en omgåelse av forbudet om deltakelse i åpen gruppe med mer enn ett fartøy via et proformaarrangement hvor fartøyet i realiteten eies eller drives av en annen enn fiskeren som formelt er registrert som eier av fartøyet med adgang til å drive i åpen gruppe. Slike omgørelser kan undergrave kvotefordelingen i åpen gruppe.

Samtidig vil nok et forbud mot leieskipper ellers begrense den faktiske deltakelsen i åpen gruppe, da det i disse fiskeriene har etablert seg ulike typer fartøyeiere som av ulike grunner har større interesse i å være eiere på land enn å være om bord i fartøyet.

Kravet kan derfor medvirke til at fiskeuttaket i åpne grupper reduseres.

Det kan imidlertid også pekes på ulemper ved å innføre et slikt generelt krav i åpen gruppe, bl.a. fordi det innebærer mindre fleksibilitet med hensyn til organiseringen av selskap og drift for fartøyeier. Et krav om å stå om bord kan dessuten være ressurskrevende å kontrollere og dermed vanskelig å håndheve for forvaltningen.

Særlige problemstillinger vil oppstå dersom fartøyet eies av et selskap hvor ingen av medeierne har majoritetseierandel, slik at hvem eller hvilke personer som etter forskriften skal regnes som eier av fartøyet reguleres av deltakerforskriften § 2 a) annet pkt. Her fremkommer det at

«Dersom ingen fysisk person innehar mer enn 50 prosent av eierandelene i fiskefartøyet, ses det hen til en konstellasjon av fysiske personer som direkte, eller indirekte gjennom foretak, innehar mer enn 50 prosent av eierandelene i fiskefartøyet.»

De situasjonene som er mest aktuelle i praksis bør da gjennomgås. Her kan det være illustrerende å sammenlikne med dagens ordning i fisket etter leppefisk hvor det sommeren 2017 ble innført et krav om at eier selv være høvedsmann om bord under utøvelse av fisket, jf. deltakerforskriften § 40 f). Her er ordningen praktisert slik at i de situasjonene hvor det ikke finnes en enkelt fysisk person med eiermajoritet er det av hensyn til legalitetsprinsippet da tilstrekkelig at hvilken som helst av eierne som er manntallsført kan være høvedsmann på fartøyet.

I praksis legger gjeldende ordning i fisket etter leppefisk opp til omgåelse av kravet om at eier skal være høvedsmann på fartøyet. Dersom ordningen skal videreføres og inntas for øvrige fiskeri med åpne grupper bør derfor ordningen innskjerpes slik at ikke fiskere med svært beskjedne eierandeler kan oppfylle kravet om å være høvedsmann om bord.

Hvis situasjonen er at fartøyet eies av et selskap hvor ingen av medeierne er majoritetseier eksempelvis med tre medeiere med 33,3% hver, bør regelen være at en av de tre må være høvedsmann om bord.

Hvis det er to minoritetseiere med større eierandel enn de øvrige, men innbyrdes lik eksempelvis 40%, 40 % og 20 % bør regelen etter vårt syn være at en av eierne

med størst andel må være hovedsmann om bord.

Hvis situasjonen er at en minoritetseiers andel er større enn de øvriges, eksempelvis 40 %, 30% og 30%, bør regelen etter vårt syn da være at vedkommende med størst eierandel må være hovedsmann om bord.

Til sammenlikning er det i fravær av spesiell regulering av denne situasjonen i fisket etter leppefisk i dag slik at det mest gunstige tolkningsalternativet for eierne legges til grunn. Det er da nok at vedkommende med 30 % av eierandelene står om bord. Dette har i praksis medført tilfeller hvor en fisker som i utgangspunktet var majoritetseier med 51% av eierandelene, har solgt seg ned til under 50 %. En annen fisker med 0,35 % av andelene har da vært hovedsmann på fartøyet. Etter vårt syn er det uheldig om det fortsatt vil være anledning til å benytte fiskere med svært beskjedne eierposter som hovedsmann på fartøyet både i fisket etter leppefisk og i andre fiskeri.

Andre variasjoner i antall eierandeler og prosentvis sammensetning bør da avpasses i samsvar med vurderingene ovenfor så langt de passer.

Vi ber om høringsinstansenes syn på denne presiseringen.

3 JUSTERINGER I LANDSDELSBINDINGEN

I juni 2016 ble den såkalte fylkesbindingen i enkelte torskefiskerier erstattet av en landsdelsbinding, jf. deltakerforskriften § 44. Endringen innebærer at det ikke lenger er begrensninger på salg av fartøy for fortsatt drift mv. mellom fylker, med mindre salget skjer mellom de to landsdelene Nord-Norge og Sør-Norge. Samtidig ble unntakene fra den gamle fylkesbindingen videreført, bl.a. er det fortsatt fritt fram å selge fartøy for fortsatt drift til Nord-Troms og Finnmark, uavhengig av selgers bosted. Dette innebærer for eksempel at det er lov å selge fra Sør-Norge til Nord-Troms eller Finnmark.

I ettertid er det påpekt at det er relativt lett å omgå reglene ved salg av fartøy fra Sør-Norge til hele Nord-Norge, også til Midt- og Sør-Troms og Nordland som ikke er omfattet av unntaksregelen. Dette skyldes at gjeldende regelverk ikke er til hinder for at en mellommann i Nord-Troms eller Finnmark kjøper et fartøy fra Sør-Norge for deretter like etterpå å selge det videre til Midt- eller Sør-Troms eller Nordland.

Dersom salg av fartøy for fortsatt drift fra Sør-Norge til Nord-Norge ikke skal tillates, bør regelverket utformes for å unngå omgåelser av en slik regel. En karantenerregel på ett år mellom salg fra Sør-Norge til Nord-Troms og Finnmark og deretter salg fra Nord-Troms eller Finnmark til Midt- eller Sør- Troms og Nordland, kan være en hensiktsmessig måte å unngå omgåelser på. Regelen vil da innebære at dersom en fisker i Finnmark kjøper et fartøy fra Sør-Norge med adgang til å delta i fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader N, må det gå ett år etter merkeregistrering av fartøyet i Finnmark, før det igjen kan merkeregistreres på en annen eier i Nordland.

Vi ber om høringsinstansenes syn på innføring av en slik karantenetid.

4 DRØFTING AV ALTERNATIVE ADGANGSREGULERINGER I FISKET ETTER LEPPEFISK

4.1 Innledning

Leppefisk benyttes til å fjerne lakselus fra laks og ørret i oppdrett, og er et miljøvennlig alternativ til kjemiske avlusningsmidler. Vi har seks arter av leppefisk i Norge, og det er i hovedsak bergnebb, berggylte, grønnfylt og grasgylt som benyttes som luseplukker.

Havbruksnæringen har de senere årene hatt et akutt behov for villfanget leppefisk, og den høye etterspørselen har gitt svært gode priser til fisker. Det registrerte uttaket av leppefisk har økt betydelig de siste årene. For å ha en forsvarlig forvaltning av leppefiskartene og samtidig legge til rette for miljøvennlig avlusning, er flere reguleringstiltak innført for leppefisk.

Leppefisk fungerer som rensefisk ved at de beiter lus på oppdrettslaks/ørret. Oppdretterne erfarer lave lusetall og redusert legemiddelbruk dersom man har god kvalitet på leppefisken og optimal bruk av leppefisk.

Det arbeides med oppdrett av berggylte og rognkjeks til bruk som luseplukkere, samtidig som overgangen til andre ikke-medikamentelle behandlinger fortsetter. Rensefisk er viktig og brukes mye. NFD¹ viser i sitt høringsdokument at

¹ NFD, Høring av forslag om tilpasning av regelverket for rensefisk, 23. juni 2017.

oppdrettsnæringens behov for rensefisk er omfattende, og det er lite som tyder på at behovet vil avta med det første.

Reguleringstiltak har blitt innført etter hvert som vi har fått mer kunnskap om leppefiskartene og betydningen av fisketrykket. Til og med 2015 ga innsamlede data ikke grunnlag for bekymring for det økende fisketrykket. For 2016 indikerte innsamlede data at de høye fangstene hadde betydning for bestandssituasjonen, og Havforskningsinstituttet anbefalte at det ble etablert en god metode og prosedyre for å kunne justere fiskeinnsatsen i forhold til bestandssituasjonen. Basert på en helhetsvurdering av bestandssituasjonen vinteren 2016 anbefalte Havforskningsinstituttet at det ikke bør tillates en ytterligere økning i fiskeinnsats og beskatning på Sørlandet og Midt-Norge i 2016. På Vestlandet sør for Stad ble det anbefalt at innsatsen bør reduseres med 15-20% i 2016. Havforskningsinstituttet har opprettholdt rådet for 2016 også i 2017.

Bestandsstørrelsen setter grenser for hvor mye leppefisk vi kan ta ut av sjøen hvert år. Innsatsreguleringer, uttaksreguleringer og de tekniske reguleringene til sammen er bestemmende for hvordan den totale belastningen på bestandene er. Effekten av å sette en kvote per fartøy alene er usikkert, og det totale uttaket fra bestanden kan likevel bli høyt dersom det er enkelt å øke innsatsen i fisket gjennom økt antall fartøy. I denne høringen skisseres 4 alternativer for å regulere innsatsen i fisket etter leppefisk. I alternativ 1 og 2 reguleres fisket ved at det fastsettes en åpen gruppe. I alternativ 3 og 4 presenteres to løsninger hvor fisket lukkes basert på tidligere registrert fangst av leppefisk. I de to siste alternativene får vi oversikt over antall deltakere som potensielt kan delta i lukket gruppe. Det vil også bli behov for en åpen gruppe for de som ikke kvalifiserer til å delta i lukket gruppe.

For illustrasjonens del beregner vi et uttak per fartøy for de enkelte alternativene. Dette er beregnet med utgangspunkt i bestandsanbefalingen fra Havforskningsinstituttet (18 millioner leppefisk) og fordelt flatt ut på estimert antall fartøy som kvalifiserer til å delta i fisket ved det aktuelle alternativet. For å kunne illustrere med regneeksempel har vi i alternativ 3 og 4 (som inkluderer en lukket og en åpen gruppe), satt av 10 prosent (1,8 millioner leppefisk) til åpen gruppe². Den faktiske fordelingen mellom disse gruppene vil, dersom en vil gå for et av disse alternativene måtte diskuteres i reguleringsmøtet.

² Tilsvarer omtrent andel i åpen gruppe torsk nord for 62°N, konvensjonelle fartøy.

Reguleringen av fisket etter leppefisk i 2018 vil bli behandlet i reguleringsmøtet 8. og 9. november 2017. Spørsmål knyttet til bl.a. totalkvote, fartøykvote og maksimalkvote vil bli tatt inn i saksfremleggelsen til reguleringsmøtet.

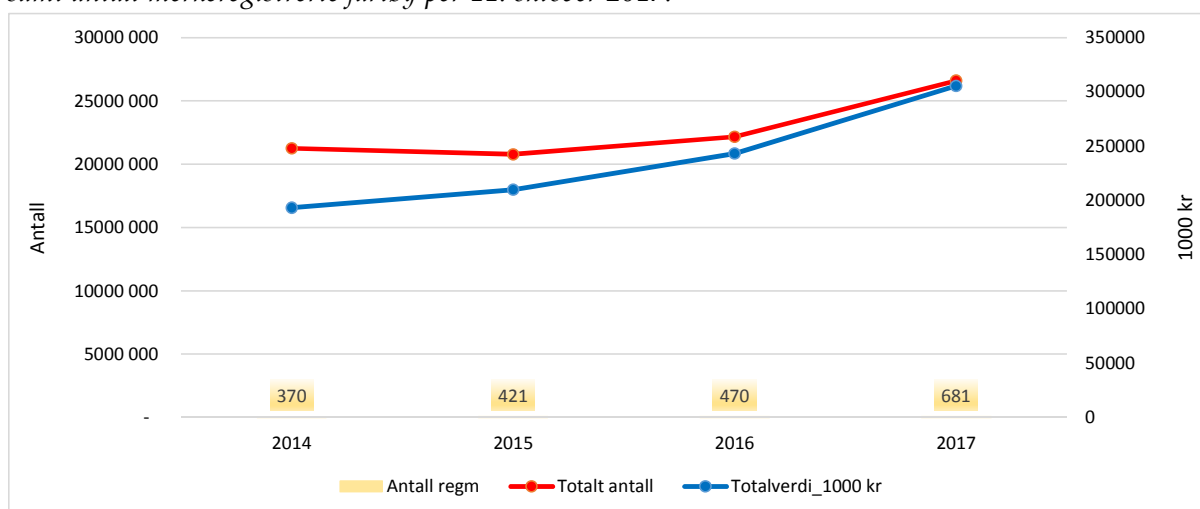
All statistikk i kapittel 4 er basert på Fiskeridirektoratets registre per 15. september 2017 - dersom ikke annet er kommentert. For å få frem situasjonen etter at fisket ble midlertidig stoppet ved utgangen av september er fangstopplysningene per 11. oktober 2017 inkludert.

Før de fire alternative deltakerreguleringene presenteres, gis en beskrivelse av fiskeriet ved å benytte statistikk fra Fiskeridirektoratets registre.

4.2 En nærmere beskrivelse av fiskeriet og fartøy som deltar i fisket

4.2.1 Fangst og verdi

Figur 1: Norske fartøys fangst (i antall) og total verdi (1000kr) av leppefisk i perioden 2014-2017, samt antall merkeregistrerte fartøy per 11. oktober 2017.

Kilde: Landings- og sluttseddelregisteret per 11. oktober 2017.

Økningen i uttaket etter 2015 viser at det har vært utfordrende å finne tiltak som på en god måte justerer beskatningstrykket i tråd med råd fra Havforskningsinstituttet.

4.2.2 Fartøyene som har deltatt i fisket etter leppefisk

Tabell 4.2.1: Antall merkeregistrerte fartøy som har fisket leppefisk i perioden 2014-2017, fordelt på fylke

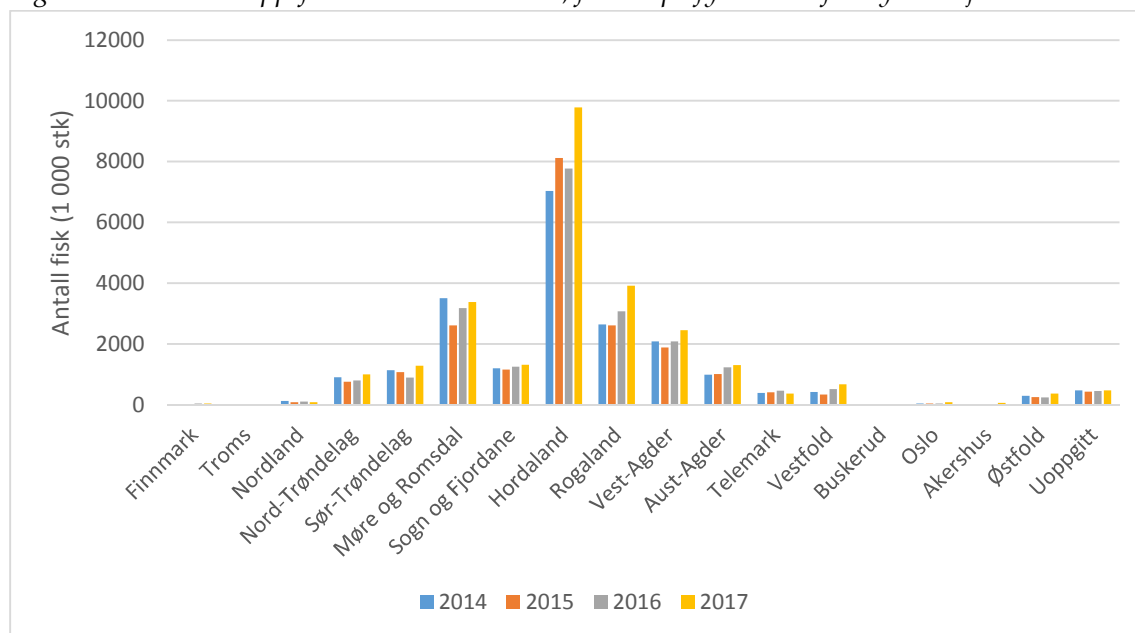
Fartøyfylke	2014	2015	2016	2017
Finnmark	2		1	1
Troms	1			
Nordland	7	7	7	5
Nord-Trøndelag	16	19	17	21
Sør-Trøndelag	26	35	30	38
Møre og Romsdal	49	63	68	82
Sogn og Fjordane	22	28	25	29
Hordaland	95	109	121	174
Rogaland	45	47	56	95
Vest-Agder	47	54	62	73
Aust-Agder	27	29	39	52
Telemark	12	13	15	14
Vestfold	8	7	13	21
Buskerud			1	
Oslo	1	1	1	3
Akershus				1
Østfold	12	9	14	15
Uoppgitt				1
	370	421	470	625

I 2017 er et fartøy fra Vestfold som er registrert med feil i kommunebokstav i registeret, her registrert som uoppgitt.

Hordaland har det høyeste antall merkeregistrerte fartøy som fisker leppefisk. Rogaland, Møre og Romsdal og Vest-Agder har imidlertid også relativt mange fartøy. Fra 2016 til 2017 øker antall fartøy totalt med 155 fartøy³. I Hordaland kommer det til 53 fartøy og i Rogaland 39 fartøy. Også i Møre- og Romsdal, Aust-Agder og Vest-Agder øker antall fartøy med hhv. 14, 13 og 11 fartøy. Dette mønsteret gjenspeiles også i fangstene når de fordeles fylkesvis etter hvor fartøyet er hjemmehørende.

³ Per 15.09.17.

Figur 4.2.1: Antall leppefisk i årene 2014-2017, fordelt på fylket som fartøyet er hjemmehørende i

Landings- og sluttседdelregisteret per 11. oktober 2017.

Havforskningsinstituttet har anbefalt at fiskeinnsatsen ikke øker sammenlignet med 2015 nivået og at den reduseres på Vestlandet sør for Stad. Figur 4.2.1 viser fangst fordelt på det fylket fartøyet er hjemmehørende i, og fangstområde kan avvike noe fra dette. Figuren indikerer at fangstmengden har økt i de fleste fylker i 2017.

Tabell 4.2.3: Antall merkeregistrerte fartøyer som har fisket leppefisk i perioden 2014-2017, fordelt på lengdegrupper

Lengdegruppe	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
01. 4-4,99 meter st. l.	13	15	15	26
02. 5-5,99 meter st. l.	54	75	117	172
03. 6-6,99 meter st. l.	72	83	95	175
04. 7-7,99 meter st. l.	72	85	100	115
05. 8-8,99 meter st. l.	41	43	38	47
06. 9-9,99 meter st. l.	36	37	31	29
07. 10-10,99 meter st. l.	57	58	57	50
08. 11-11,99 meter st. l.	3	3	1	2
09. 12-12,99 meter st. l.	12	14	9	8
10. 13-13,99 meter st. l.	2	2	1	
11. 14-14,99 meter st. l.	5	5	6	1
12. 15 meter st. l. og over	3	1		
	370	421	470	625

Det er små fartøy som benyttes i fisket etter leppefisk, og de fleste fartøyene er under 10 meter st.l. Størrelsen på fartøyene er egnet til dette spesielle fisket som foregår svært nært land, på grunne områder hvor det ikke er praktisk å benytte større fartøy. Basert på størrelsessammensetningen i flåten, vil det ikke være hensiktsmessig å differensiere kvote etter størrelse på fartøyet.

4.2.3 Fiskerne som deltar i fisket etter leppefisk

Fisket etter leppefisk har vært en inngangsport til fiskeri for ungdom. Investeringskostnadene er relativt lave i dette fiskeriet. Fisket foregår kystnært og i sommer- og høstmånedene. Tabell 4.2.4 viser at over 10 prosent av fiskerne, (eier i sisteledd med eierandel > 50 prosent), er under 30 år. Gjennomsnittsalderen til fiskere som er registrert på blad B i fiskermanntallet i 2016 er 46 år.

Tabell 4.2.4: Eier av fartøy, fordelt på aldersgrupper

Aldersgrupper	2014	2015	2016	2017
1. Mindre enn 20 år	3	6	7	14
2. 20-29 år	29	42	47	74
3. 30-39 år	44	47	62	80
4. 40-49 år	87	99	94	119
5. 50-59 år	81	96	104	120
6. 60-66 år	48	55	54	79
7. 67-69 år	22	27	27	27
8. 70 år og over	25	24	35	39
Totalsum	339	396	430	552

Disse fiskerne har i hovedsak fiske som yrke, og rundt 80 prosent av fiskerne i tabell 4.2.4 er registrert på blad B i fiskermanntallet.

4.3 Alternative adgangsreguleringer i fisket etter leppefisk

I det videre presenteres og bes det om innspill på fire alternativer til adgangsreguleringer i fisket etter leppefisk. Estimatene over antall fartøy som kan delta i fisket etter leppefisk basert på de ulike alternativene er beregnet ved å ta utgangspunkt i Fiskeridirektoratets registre. Dette er kun veiledende og ikke nødvendigvis det endelige antall på fartøy som kan delta.

4.3.1 Alternativ 1 – videreføre den særskilt åpne gruppen som ble vedtatt for 2017

I reguleringen for 2017 ble det opprettet en åpen gruppe i deltakerforskriften, men det ble gjort unntak fra det alminnelige kravet om at fartøyeier bare kan delta med ett fartøy.

Det ble innført krav om at fartøyeier må stå om bord i fartøyet som hovedsmann under fisket (forbud mot leieskipper). Dispensasjon fra denne bestemmelsen kunne bli gitt hvis vedkommende var forhindret fra å stå om bord på grunn av tillitsverv, offentlige verv, sykdom eller skade som vil kreve langvarig rehabilitering. 15. august endret Nærings- og fiskeridepartementet kravet om at fartøyeier selv må være hovedsmann om bord i fisket etter leppefisk, slik at det for 2017 ikke gjelder for fartøy nr. 4 – 7 når samme eier deltar med flere enn 3 fartøy.

Tabell 4.3.1: Totalt antall fartøy som har deltatt i fisket etter leppefisk i perioden 2014-2017.

	2014	2015	2016	2017
Fartøy i merkeregisteret	370	421	470	625
Fartøy utenfor merkeregisteret/fritidsfartøy ⁴⁾	33	32	41	87
	403	453	511	712

I perioden 2014 – 2016 økte antall merkeregistrerte fartøy som deltok i fisket etter leppefisk med rundt 50 fartøy hvert år. I 2017 har antall deltakende merkeregistrerte fartøy økt med over 150 fartøy. Totalt antall merkeregistrerte fartøy⁵ har jevnt blitt redusert siden 2000-tallet, men vi ser også i denne statistikken en økning de to siste årene. Mange av de nyregistrerte fartøyene i merkeregisteret kommer inn i fisket etter leppefisk. 164 av de fartøyene som deltok i fisket etter leppefisk i 2017, var førstegangs registrert i merkeregisteret i 2017.

Fartøy med adgang til å delta i fisket etter leppefisk kunne i 2017 fiske og lande inntil 75.000 leppefisk. I 2015 og 2016 var det rundt 20 prosent av fartøyene som fisket mer

⁴ For å kunne delta i fisket etter leppefisk med ikke-merkeregistrerte fartøy i 2017, må fartøyet være registrert i Småbåtheregisteret hos Redningsselskapet eller i Skipsregistrene. Når fangst av leppefisk med ikke-merkeregistrerte fartøy registreres på et unikt merke, vil oppsummeringen i tabell 3, siste kolonne for 2017 gi en mer korrekt oversikt over deltakelsen. Tidligere år var disse i mange tilfeller registrert på ulike «samleregistreringsmerker».

⁵ <http://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Statistikk-yrkesfiske/Fiskere-fartoy-og-tillatelse/Fartoy-i-merkeregisteret>

enn 75.000 leppefisk. Disse ble begrenset i 2017. I 2016 var det 86 fartøy som fisket mer enn 75.000 leppefisk.

Tabell 4.3.2: Fartøy i merkeregisteret som har fisket leppefisk i årene 2014-2017, fordelt på grupper av antall leppefisk

Gruppering, antall stk	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
01. 1 000 stk og under	8	9	5	6
02. 1 001 - 5 000 stk	27	36	31	42
03. 5 001 - 10 000 stk	28	35	32	60
04. 10 001 - 15 000 stk	25	32	46	69
05. 15 001 - 20 000 stk	26	28	51	57
06. 20 001 - 30 000 stk	38	60	57	108
07. 30 001 - 40 000 stk	32	39	56	70
08. 40 001 - 50 000 stk	21	47	38	59
09. 50 001 - 75 000 stk	68	56	68	134
10. 75 001 - 100 000 stk	43	27	32	20
11. 100 001 - 150 000 stk	29	29	35	
12. 150 001 - 200 000 stk	11	14	13	
13. 200 001 - 300 000 stk	12	6	5	
14. Over 300 000 stk	2	3	1	
	370	421	470	625

Per 15.09.17.

Reguleringen i 2017 begrenset ikke hvor mange fartøy den enkelte fisker kunne delta med. Tabell 4.3.3 gir en oversikt over utviklingen i antall merkeregistrerte fartøy per eier i første eierledd i perioden 2014-2017. Fra 2016 til 2017 økte antall fartøy som fisket leppefisk fra 470 til 625 fartøy. Disse 625 fartøyene hadde i første eierledd 500 eiere. 84 eiere deltok med to fartøy i fisket etter leppefisk i 2017.

Tabell 4.3.3: Antall merkeregistrerte fartøy per eier i første eierledd, 2014-2017

Antall fartøy per eier	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
7		1	1	
6				2
4	1	1	1	2
3	4	4	3	11
2	37	43	61	84
1	280	312	328	404
Antall eiere	322	361	394	503
Totalt antall fartøy	370	421	470	625

Per 15.09.17.

Statistikk på eiere i siste ledd, uavhengig av hvor stor eierandel eier er registrert med, viser at de 625 fartøyene i 2017 var registrert med i overkant av 600 eiere. Tilsvarende var det i 2016 450 eiere.

Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes syn på om adgangen til å delta i fisket etter leppefisk bør reguleres som en åpen gruppe i deltakerforskriften, men med unntak fra det alminnelige kravet om at fartøyeier kan bare delta med ett fartøy. Dette er samme deltakerregulering som i 2017.

Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes synspunkter på bestemmelsen i deltakerforskriften § 40 a annet ledd hvoretter fartøyeier selv må være høvedsmann om bord i fisket etter leppefisk, ikke skal gjelde for fartøy nr. 4 – 7 når samme eier deltar med flere enn 3 fartøy.

For å kunne kontrollere denne regelen er det nødvendig at Fiskeridirektoratet får tilbakemelding fra eier om hvilket fartøy som er fartøy nr. 4 – 7 og hvem som er høvedsmann om bord.

Dersom en legger til grunn en deltakelse på 680 fartøy så vil man kunne ha en kvote pr fartøy på 26.500 leppefisk. Det er imidlertid grunn til å tro at antall fartøy vil øke, dermed vil det være en viss usikkerhet knyttet til kvoten, og fisket vil kunne bli stoppet selv om ikke alle har fått fisket sin kvote.

4.3.2 Alternativ 2 – ordinær åpen gruppe

I de fleste fiskeri som er regulert med en åpen gruppe, er det begrensninger i antall fartøy en eier kan delta i et fiskeri med⁶; «Hvis eier av fartøy som deltar i åpen gruppe eier 50 % eller mer i annet fartøy, kan ikke sistnevnte fartøy delta i åpen gruppe i samme fiskeri.»

En kvote som begrenser hvor mye det enkelte fartøy kan fiske, gir insentiver til å øke antall fartøy fisker deltar med for på denne måten opprettholde fangstinntekten.

Tabell 4.3.4 gir en oversikt over førstehandsverdien fordelt på grupper av fangstinntekt.

Tabell 4.3.4: Antall merkeregistrerte fartøy som har fisket leppefisk i årene 2014-2017, fordelt på grupper av fangstinntekt

Gruppering, fangstinntekt	2014	2015	2016	2017
01. 25 000 kroner og under	22	20	12	15
02. 25 001 - 50 000 kroner	19	23	24	24
03. 50 001 - 75 000 kroner	13	23	18	33
04. 75 001 - 100 000 kroner	19	17	14	31
05. 100 001 - 150 000 kroner	26	35	40	55
06. 150 001 - 200 000 kroner	26	24	46	56
07. 200 001 - 300 000 kroner	40	52	50	113
08. 300 001 - 400 000 kroner	38	49	60	69
09. 400 001 - 500 000 kroner	21	39	40	56
10. 500 001 - 1 000 000 kroner	94	85	99	143
11. 1 000 001 - 1 500 000 kroner	32	34	45	10
12. 1 500 001 - 2 000 000 kroner	13	12	16	
13. 2 000 001 - 3 000 000 kroner	5	5	3	
14. 3 000 001 - 4 000 000 kroner	1	3	3	
15. Over 4 000 000 kroner	1			
16. Uoppgitt				20
Totalsum	370	421	470	625

For fiskere kan det være mer kostnadskrevenende å opprettholde fangstmengden og inntektsnivået ved å benytte flere fartøy. En kan også se for seg at de ulike fartøyene en eier har, har forskjellig egnethet mht. å delta i fisket etter leppefisk.

⁶ Deltakerforskriften § 5 (begrensninger i antall fartøy en eier kan delta i et fiskeri med).

I 2017 var det 500 eiere (i første eierledd) som deltok med ett eller flere fartøy i fisket etter leppefisk (ref. tabell 4.3.3, 2017). Erfaring tilsier at det vil finne sted en viss tilpasning på eiersiden slik at antall fartøy som kan delta trolig vil være vesentlig høyere enn 500 fartøy. Dersom en legger til grunn en deltakelse på 600 fartøy, vil man kunne ha en kvote per fartøy på 30.000 leppefisk. Også i dette alternativet vil det være en viss usikkerhet knyttet til om alle kan gis anledning til å fiske sin individuelle kvote, i det man kan være nødt til å stoppe fisket.

Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes syn på å regulere innsatsen i fisket etter leppefisk med en åpen gruppe i deltakerforskriften med begrensning i antall fartøy en eier kan delta med, ved at dersom eier av fartøy som deltar i åpen gruppe eier 50 % eller mer i annet fartøy, kan ikke sistnevnte delta i åpen gruppe i samme fiskeri.

4.3.3 Alternativ 3 – lukking basert på deltakelse i ett år i perioden 2014 - 2016

Fisket etter leppefisk er en del av kystfisket, og mange har leppefisk som en del av sitt inntektsgrunnlag. Nye deltakere har også kommet til fordi det er høy etterspørsel etter leppefisk og gode priser, og lønnsomheten er høy i dette fisket. Også utviklingen i andre næringer har bidratt til at mange har ønsket å starte opp med fiske etter leppefisk. I årene 2014-2016 har rundt halvparten av fartøyene som er merkeregistrert hatt leppefisk som kun en del av sitt inntektsgrunnlag. I 2017 reduseres imidlertid andelen fartøy som kun har leppefisk som en del av driftsgrunnlaget sitt.

Tabell 4.3.4: Antall fartøy som kun har fisket leppefisk og fartøy som også har fisket annen fisk i årene 2014-2017

	Leppefisk/annen fisk	2014	2015	2016	2017
Fartøy i merkeregisteret	Kun leppefisk	173	200	230	443
	Leppefisk og annen fisk	197	221	240	182
		370	421	470	625

Tabell 4.3.5 viser om fartøyene som har fisket leppefisk, også har deltakeradgang i lukkede fiskeri.

Tabell 4.3.5: Antall fartøy som har fisket leppefisk, fordelt på om de har tillatelse i lukkede fiskerier eller ikke

Deltakelse lukkede fiskeri	2014	2015	2016	2017
Deltar i lukket fiskeri m/aktuelt fartøy	64	60	57	56
Deltar i lukket fiskeri m/annet fartøy	35	47	48	77
Deltar ikke i lukkede fiskerier	271	314	365	492
	370	421	470	625

De fleste fartøyene som deltar i fisket etter leppefisk har ikke adgang til å delta i andre lukkede fiskerier. Over 70 prosent av fartøyene fisker enten bare leppefisk eller fisker uregulerte arter/deltar i åpne fiskerier. Antall fartøy som ikke deltar i lukkede fiskerier eller eier deltar i lukket fiskeri med annet fartøy øker noe fra 2016 til 2017.

I pressemelding av 30. mai 2017 viser Nærings- og fiskeridepartementet til at «Det er også besluttet at det ikke vil være aktuelt å lukke fisket etter leppefisk nå i 2017. For å unngå økning i deltakelsen i 2017 som utelukkende er motivert av et mål om å oppnå deltakeradgang ved en fremtidig lukking av fisket, er det likevel bestemt nå at ved eventuell senere lukking av dette fiskeriet vil deltakelse i 2017 ikke være kvalifiserende.»

Etter § 1 i ervervstillatelsesforskriften av 7. desember 2012 foreligger det ervervsmessig fiske dersom det omsettes for mer enn kr. 50.000,- av fangst tatt med samme fartøy i løpet av et kalenderår. I alternativ 3 er vilkårene ikke strengere enn at alle fartøy som har drevet ervervsmessig fiske (yrkesfiske) i et av årene 2014, 2015 eller 2016 kvalifiserer til lukket gruppe.

Dersom alle merkeregistrerte fartøy som har omsatt leppefisk for mer enn kr. 50.000,- i minst ett av årene 2014, 2015, 2016 kan delta i lukket gruppe, vil 588 fartøy være kvalifisert til lukket gruppe. Denne oversikten over potensielt antall fartøy vil gi lavere usikkerhet med hensyn til det totale uttaket i lukket gruppe.

Tabell 4.3.6: Antall merkeregistrerte fartøy som oppfyller krav om fangstinntekt over kr. 50.000 i minst ett av årene 2014-2016, fordelt på fylke

Fartøyfylke	Antall fartøy	Andel
Finnmark	2	0,3 %
Troms	1	0,2 %
Nordland	6	1,0 %
Nord-Trøndelag	25	4,3 %
Sør-Trøndelag	43	7,3 %
Møre og Romsdal	91	15,5 %
Sogn og Fjordane	36	6,1 %
Hordaland	142	24,1 %
Rogaland	65	11,1 %
Vest-Agder	77	13,1 %
Aust-Agder	45	7,7 %
Telemark	19	3,2 %
Vestfold	16	2,7 %
Buskerud	1	0,2 %
Oslo	2	0,3 %
Østfold	17	2,9 %
Totalt antall fartøy	588	100,0 %

Tabell 4.3.6 viser hvordan fartøy som kvalifiserer til lukket gruppe er fordelt på fylke. Fisket i 2017 er ikke tatt hensyn til. Dersom en ser på de fartøyene som har deltatt i 2017, har 375 av de 588 fartøyene som kvalifiserer til lukket gruppe også fisket leppefisk i 2017. 250 av fartøyene som deltok i fisket etter leppefisk i 2017, kvalifiserer ikke til lukket gruppe.

Regneeksempelet gir et kvantum på nærmere 27.600 leppefisk per fartøy i lukket gruppe.

Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes syn på å adgangsregulere fisket etter leppefisk ved å sette krav til fangstinntekt fra fisket etter leppefisk på kr. 50.000 eller mer i minst ett av årene 2014, 2015, 2016.

4.3.4 Alternativ 4 – lukking basert på deltakelse i to år i perioden 2014 – 2016

Vilkårene i alternativ 3 er ikke strengere enn at alle som har drevet ervervsmessig fiske (yrkesfiske) i kvalifiseringsperioden får delta. Vilkårene for å delta i lukket

gruppe kan også settes strengere. Fiskeridirektoratet har i et evalueringsmøte presentert et eksempel på lukking, og ønsker å presentere dette på nytt. Fartøy som har fangstinntekt fra fisket etter leppefisk på minst kr. 50.000,- i to av årene 2014, 2015 eller 2016 kvalifiserer til å delta i lukket gruppe fisket etter leppefisk⁷. Med disse kriteriene oppfyller i overkant av 350 fartøy kravet til å delta i lukket gruppe i fisket etter leppefisk.

Tabell 4.3.7: Antall merkeregistrerte fartøy som oppfyller krav om fangstinntekt over kr. 50.000 i minst to av årene 2014-2016, fordelt på fylke

Fartøyfylke	Antall fartøy	Andel
Nordland	5	1,4 %
Nord-Trøndelag	17	4,8 %
Sør-Trøndelag	29	8,2 %
Møre og Romsdal	52	14,7 %
Sogn og Fjordane	20	5,6 %
Hordaland	97	27,4 %
Rogaland	38	10,7 %
Vest-Agder	46	13,0 %
Aust-Agder	25	7,1 %
Telemark	9	2,5 %
Vestfold	6	1,7 %
Oslo	1	0,3 %
Østfold	9	2,5 %
Totalt antall fartøy	354	100,0 %

Estimert kvote per fartøy i lukket gruppe blir da 45.800 leppefisk.

I dette forslaget vil ikke fangst av leppefisk i 2017⁸ være kvalifiserende til deltakelse i lukket gruppe. Dersom en ser på fartøyene som har deltatt i 2017, er det 370 av de som har fisket i 2017 som ikke kvalifiserer til lukket gruppe etter alternativ 4.

⁷ Evalueringsmøte på Gardermoen i desember 2016. Presentasjonene i møtet og oppsummering fra møtet er tilgjengelig på fiskeridir.no.

⁸ I pressemelding av 30. mai 2017 viser Nærings- og fiskeridepartementet til at «Det er også besluttet at det ikke vil være aktuelt å lukke fisket etter leppefisk nå i 2017. For å unngå økning i deltakelsen i 2017 som utelukkende er motivert av et mål om å oppnå deltakeradgang ved en fremtidig lukking av fisket, er det likevel bestemt nå at ved eventuell senere lukking av dette fiskeriet vil deltakelse i 2017 ikke være kvalifiserende.»

4.3.5 Annet

Eierkonstellasjoner

Det vises til avsnitt 1.3 «Tiltak: Utelukke selskap fra åpen gruppe når selskapet ikke har en majoritetseier» og 1.4 «Tiltak: Endringer i regelen om eierkonstellasjon i deltakerforskriften § 5», hvor det bes om høringsinstansenes tilbakemeldinger på spørsmål knyttet til eierkonstellasjoner.

Krav om at fartøyeier må stå om bord

Det vises til avsnitt 2 «Innføring av et generelt krav om at fartøyeier må stå om bord i åpen gruppe», hvor det bes om høringsinstansenes syn på forbud mot leieskipper.

Manntallsstatus

I deltakerbegrensede fiskerier som har en lukket gruppe, er det i de fleste fiskerier et vilkår for å delta i lukket gruppe at *eier av fartøyet og høvedsmann må være ført på blad B i fiskermanntallet*. Rundt 80 prosent av fartøyeiere som har deltatt i fisket etter leppefisk er ført på blad B i fiskermanntallet.

Tabell 4.3.8: Manntallsstatus for eiere (eiere i siste eierledd med eierandel > 50%) av fartøy som har fisket leppefisk

Manntallsstatus	2014	2015	2016	2017
B	264	316	338	442
A	75	80	92	110
Totalsum	339	396	430	552

Fiskeridirektoratet ber om høringsinstansenes syn på å sette som vilkår at eier av fartøyet og høvedsmann må være ført på blad B i fiskermanntallet for å kunne fiske leppefisk i en eventuell lukket gruppe.

4.3.6 Hjelpesfartøy

Formålet med ordningen med hjelpesfartøy er at det skal være behov for å assistere hovedfartøyet i utøvelsen av fisket. Eksempelvis er det anerkjent at det er behov for hjelpesfartøy for små kystnotfartøy i fangstprosessen både for å holde hovedfartøyet i riktig posisjon når not er satt, samt til å assistere hovedfartøyet i forbindelse med andre gjøremål i forbindelse med fisket.

Fiskeridirektoratet uttrykte i brev av 7. mars 2016 til Nærings- og fiskeridepartementet bekymring for en markert økning i antall registrerte hjelpefartøy i fisket etter leppefisk, og viste til at ordningen med hjelpefartøy la til rette for omgåelser av regelverket. Vår erfaring er at det i fisket etter leppefisk ofte er hjelpefartøyet som driver fiske og at hovedfartøyet nyttes til transport av teiner, transport til mottak og overnatting. Et hjelpefartøy i fisket etter leppefisk til omsetning vil derfor være noe annet enn det vi tradisjonelt har lagt i begrepet hjelpefartøy. I fisket etter leppefisk vil et hjelpefartøy i praksis være et tilleggsfartøy som selvstendig kan fiske etter leppefisk. Et tilleggsfartøy vil kunne øke fangstkapasiteten til hovedfartøyet ved at flere redskap kan settes og røktes hver dag. Dette vil også kunne bidra til økte redskapskonflikter. Fiskeridirektoratet vurderte det slik at det ikke er behov for å nytte hjelpefartøy i fisket etter leppefisk. Nærings- og fiskeridepartementet var enige med Fiskeridirektoratet i at ordningen med registrering av hjelpefartøy for fiske etter leppefisk burde avvikes, jf. departementets brev av 3. mai 2016.

På denne bakgrunn utarbeidet Fiskeridirektoratet en instruks gjeldende fra 26. mai 2016 til regionkontorene om at søknader om tillatelse til registrering av nye hjelpefartøy i fisket etter leppefisk skal avslås. Når det gjaldt fartøy som pr. 26. mai 2016 allerede var registrert som hjelpefartøy i fisket etter leppefisk så departementet også behov for å slette disse, og samtidig henvise fartøyeier til å søke om ervervstillatelse dersom vedkommende ønsker å drive ervervsmessig fiske etter leppefisk med fartøyet. Det skal foretas en vurdering av om en har rettslig adgang til å slette disse, før en samlet sletteprosess eventuelt iverksettes. En slik vurdering er foreløpig ikke gjort. Dette er imidlertid ikke til hinder for at det i enkelttilfelle kan fattes vedtak om sletting av eksisterende hjelpefartøy hvis regionene blir oppmerksom på at hjelpefartøyet nyttes til ervervsmessig fiske.

Norges Fiskarlag har i sin høringsuttalelse av 30. mars 2017 til regulering av leppefisket i 2017 uttalt at: «*Det er en del uklarheter knyttet til hjelpefartøy og fisket etter leppefisk. I enkelte områder må det benyttes et mindre fartøy (ofte fartøy som er åpne) for å utøve fisket da områdene er for grunne for hovedfartøyet.*» Norges Fiskarlag mener det fortsatt må være tillatt med hjelpefartøy og at fartøyet i så fall bare skal benyttes som et hjelpemiddel i fangstoperasjonen med teinene/rusene og ikke ved levering til eksempelvis kjøper.

På bakgrunn av Norges Fiskarlag sitt syn finner Fiskeridirektoratet det riktig å få høringsinstansenes merknader til om en ordning med hjelpefartøy i fisket etter

leppefisk likevel er hensiktsmessig i et begrenset omfang (for eksempel 1 hjelpefartøy pr. hovedfartøy), eller om det er riktig å avvikle ordningen også for hjelpefartøy registrert før skjæringsdatoen, i samsvar med fiskerimyndighetenes syn.

4.4 Oppsummering

Fisket etter leppefisk er en del av kystfisket, og mange kystfiskere har dette som en del av sitt inntektsgrunnlag. Det er få alternative fiskerier, spesielt i sør, og siden mange bestander er nedfisket er fisket etter leppefisk blitt hovedinntektskilden for mange fiskere. Rundt 80 prosent av fartøyene som deltar i fisket etter leppefisk deltar ikke i noen lukkede fiskerier, slik at fisket etter leppefisk vil for mange være å betrakte som et hovedfiskeri. I 2017 fisket 681 merkeregistrerte fartøy⁹ for kr. 440.000 per fartøy. I hhv. 2015 og 2016 fisket 421 og 470 fartøy for i snitt 490.000 og 508.000 per fartøy.

Innførte reguleringstiltak må bygge opp om god kvalitet og skånsom behandling. Sikkerhet for kvoten og forutsigbarhet er viktig. Et reguleringsopplegg må ha som mål å hindre et intensivt fiske som gir redusert kvalitet på fisken og et høyt fisketrykk over en relativt kort periode. Oppdretterne har behov for å kunne planlegge leveringer av leppefisken ut fra behovene på den enkelte lokalitet og lusesituasjonen.

Basert på en helhetlig vurdering anbefaler Fiskeridirektoratet alternativ 3 eller alternativ 4 dvs. at det opprettes en *lukket gruppe* i fisket etter leppefisk.

For de enkelte alternativene er det gitt regneeksempler. Disse er oppsummert i tabellen nedenfor.

I alternativ 1 og 2 reguleres deltakelsen i fisket etter leppefisk ved at det etableres en *åpen gruppe* i deltakerforskriften. I alternativ 3 og 4 begrenses derimot deltakelsen i *lukket gruppe* ved at fartøy må kvalifisere til å delta. I en lukket gruppe med et begrenset antall deltakere er det hensiktsmessig å gi fartøykvoter.

⁹ Fiskeridirektoratets registre per 11. oktober 2017.

Tabell 4.4: Regneeksempel ved de ulike alternativene

	Est. antall fartøy	Per fartøy	Kvotetype
Alternativ 1	680	26 500	Maksimalkvote
Alternativ 2	600	30 000	Maksimalkvote
Alternativ 3	588	27 600	Fartøykvote
Alternativ 4	354	45 800	Fartøykvote

I alternativ 1 og 2 vil det ikke være behov for å sette av kvantum til en åpen gruppe, mens det vil være nødvendig i alternativ 3 og 4. I Alternativ 3 og 4 vil gi størst forutsigbarhet og sikkerhet for å kunne fiske kvoten, fordi kvoten i lukket gruppe fastsettes som fartøykvote.

Med hilsen

Truls Konow
seksjonssjef

Håvard Holder
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Akershus fylkeskommune	Postboks 1200 Sentrum	0107	OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Finnmark fylkeskommune	Fylkeshuset	9815	VADSØ
Fiskarlagets Servicekontor AS avd Møre og Romsdal	Postboks 936	6001	ÅLESUND
Fiskebåt	Røysegata 15	6003	ÅLESUND
Fiskeridirektoratet region Midt Forvaltningsseksjonen	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Fiskeridirektoratet region Nord Forvaltningsseksjonen	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Fiskeridirektoratet region Nordland Forvaltningsseksjonen	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Fiskeridirektoratet region Sør Forvaltningsseksjonen	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Fiskeridirektoratet region Vest Forvaltningsseksjonen	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Havforskningsinstituttet	NORDNESGATEN 50	5005	BERGEN
Hedmark fylkeskommune	Postboks 4404	2325	HAMAR
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Marine Harvest Norway AS	Postboks 4102	5835	BERGEN
Miljødirektoratet	Sandviken		
Møre og Romsdal fylkeskommune	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
	Regional- og næringsavdelinga	6404	MOLDE
Nofima AS	Postboks 6122	9291	TROMSØ
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Avdeling for kultur og regional utvikling	7735	STEINKJER
Norges Fiskarlag	Postboks 1233 Sluppen	7462	TRONDHEIM
Norges Fritids og Småfiskerforbund	v/Lars Kongsvik	5243	FANA
Norges Kystfiskarlag	v/ Ove Morten Hagen	7960	SALSBRUKET
Norges naturvernforbund	Grensen 9b	0159	OSLO
Norges Råfisklag	Postboks 6162	9291	TROMSØ
Norges Sildesalgslag Sa	Postboks 7065	5020	BERGEN
Norsk Sjømannsforbund	Postboks 2000 Vika	0125	OSLO
Norsk Sjømatråd	Postboks 6176	9291	TROMSØ
Nærings- og Fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Oppland fylkeskommune	Serviceboks	2626	LILLEHAMMER
Rogaland Fiskesalgslag Sa	Postboks 1539	4093	STAVANGER
	Kjelvene		
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	STAVANGER
Sametinget	Åvjovårgaaidnu 50	9730	KARASJOK

Sjømat Norge	Postboks 5471 Majorstua	0305	OSLO
Skagerakfisk Kristiansand AS	Postboks 401	4664	KRISTIANSAND S
Sogn og Fjordane Fylkeskommune	Askedalen 2	6863	LEIKANGER
Sunnmøre og Romsdal Fiskeslagslag Sa	Postboks 408 Sentrum	6001	ÅLESUND
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2350 Sluppen	7004	TRONDHEIM
Telemark fylkeskommune		3706	SKIEN
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9296	TROMSØ
Vest-Agder fylkeskommune	Serviceboks 517	4605	KRISTIANSAND S
Vestfold Fylkeskommune	Sven Foyns gate 9	3126	TØNSBERG
Vest-Norges Fiskeslagslag Sa	Postboks 83	6701	MÅLØY
WWF-Norge		0130	OSLO
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG

Kopi til:

Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
----------------------------------	-------------------	------	------